

ПРОКОПЧУК
Альона Михайлівна
Pylypenkoam3@ukr.net

УДК 330.322:338

КОСТИРКО
Лідія Андріївна
id_kost@mail.ru

**ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
СТРАТЕГІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ**

студент, Київський
національний університет
технологій та дизайну

**THE FORMATION OF THE INVESTMENT
STRATEGY OF AGRICULTURAL
ENTERPRISES**

д.е.н., професор, Київський
національний університет
технологій та дизайну

PROKOPCHUK Alona Mykhailivna – student, Kyiv National University of Technology and Design

KOSTYRKO Lidiia Andriivna – Doctor of Economics, Professor, Kyiv National University of Technology and Design

У статті розкрито передумови, сутність та послідовність формування інвестиційної стратегії сільськогосподарських підприємств. Обґрунтовано необхідність вибору альтернатив інвестиційної стратегії за критеріями оптимізації структури капіталу та інвестиційного ризику. Висвітлено порядок оцінки ефективності інвестиційної стратегії.

* * *

В статье раскрыты предпосылки, сущность и последовательность формирования инвестиционной стратегии сельскохозяйственных предприятий. Обоснована необходимость выбора альтернатив инвестиционной стратегии по критериям оптимизации структуры капитала и инвестиционного риска. Отражен порядок оценки эффективности инвестиционной стратегии.

* * *

By and large, investments provide the mechanism needed to finance, develop and grow the economy. In all developed countries the agricultural economy enjoys state support. Investors consider the current state of the investment climate in Ukraine as unsatisfactory. There are a number of factors: a sharp reduction in government funding, the absence of an efficient credit system, a tight tax policy. Credit and banking organizations also do not want to finance in the agricultural sector, as there are risks. Basically, businesses rely only on their own funds.

In this article, we will reveal the prerequisites, essence and consistency of the formation of the investment strategy of agricultural enterprises.

At present the tool for ensuring the efficiency of agricultural enterprise development management is to formulate and implement an optimal investment strategy. The process of forming an investment strategy involves the selection of objects of strategic management of the organization. Such objects are investment activity of the enterprise as a whole, strategic economic zones and investment projects. The enterprise development strategy is also focused on attracting internal and external investments. Instruments of investment activity of the enterprise can be divided into financial and non-financial.

Ключові слова: інвестиційна стратегія, інвестиційна діяльність підприємства, стратегічні зони господарювання, інвестиційні проекти, інвестиційна зона, джерела інвестування, інструменти інвестиційної діяльності

Ключевые слова: инвестиционная стратегия, инвестиционная деятельность предприятия, стратегические зоны хозяйствования, инвестиционные проекты, инвестиционная зона, источники инвестирования, инструменты инвестиционной деятельности

Keywords: investment strategy, investment activity of the enterprise, strategic economic zones, investment projects, investment zone, sources of investment, instruments of investment activity

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В умовах динамічності і невизначеності ринкового середовища забезпечення сталого розвитку та конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств значною мірою залежить від інвестиційних капіталовкладень. Для аграрного сектору економіки притаманна недостатня інвестиційна активність з таких причин: нерегульований і негативний вплив більшості факторів зовнішнього середовища, що визначають ринкову поведінку підприємств; недостатній рівень державної підтримки та власних фінансових коштів для відтворення як окремих ресурсів, так і всієї матеріально-технічної бази; низький рівень рентабельності внаслідок складних природно-кліматичних умов та високих тарифів на електроенергію і паливе; відсутність власних фондів розвитку; високі фінансові ризики. Інструментом забезпечення ефективності управління

розвитком сільськогосподарських підприємств стає формування і впровадження оптимальної інвестиційної стратегії.

Теоретичні, методологічні питання стосовно інвестиційної діяльності, проблем залучення та використання інвестицій та окремі інвестиційні інструменти розкрито у наукових працях зарубіжних та вітчизняних вчених: В.Г. Федоренко [1], І.А. Бланк [2], Г.В. Козаченко [3], Федоренко В.Г., А.Ф. Гойко [4], Т.В. Майорова [5], Н.П. Мешко, Є.О. Солонська [6], А.В. Череп [7], І.М. Кобушко [8], С. Дем'яненко [9], Д. Норт [11], В. Бочарова [12]. Не зважаючи на наявність багатьох розробок у цій сфері, потребують подальшого дослідження питання формування та вибору інвестиційної стратегії сільськогосподарських підприємств.

МЕТОЮ СТАТТІ є обґрунтування та розробка механізму формування інвестиційної стратегії сільсько-

господарських підприємств.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Процес формування інвестиційної стратегії аграрного підприємства є основою інвестиційної діяльності. Її слід розглядати в якості генерального плану здійснення інвестиційної діяльності підприємства, що визначає:

- форми інвестиційної діяльності;
- пріоритети напрямків інвестиційної діяльності;
- послідовність етапів реалізації довгострокових інвестиційних цілей підприємства;

– характер формування інвестиційних ресурсів підприємства;

– межі можливої інвестиційної активності підприємства за напрямками та формами його інвестиційної діяльності;

– систему формалізованих критеріїв, за якими підприємство моделює, реалізує і оцінює свою інвестиційну діяльність.

Визначення сутності поняття інвестиційної привабливості різними авторами наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Підходи щодо визначення сутності поняття «інвестиційна стратегія»

№ з/п	Зміст визначення	Автор, джерело
1	Інвестиційна стратегія є системою добраних довгострокових цілей та засобів їх досягнення, що реалізується в інвестиційній діяльності підприємства.	В.Г. Федоренко [1]
2	Інвестиційна стратегія є системою довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, які визначені загальними завданнями його розвитку й інвестиційною ідеологією, а також вибір найбільш ефективних шляхів досягнення поставлених цілей.	І.А. Бланк [2]
3	Інвестиційна стратегія – система довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, що визначається довгостроковими завданнями його розвитку й інвестиційною ідеологією, а також передбачає вибір найбільш ефективних шляхів досягнення поставлених цілей.	Г.В. Козаченко [3]
4	Інвестиційна стратегія – система вибраних довгострокових цілей та засобів їх досягнення, що реалізується в інвестиційній діяльності підприємства.	В.Г. Федоренко, А.Ф. Гойко [4]
5	Інвестиційна стратегія – це процес формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності та вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення на базі прогнозування умов здійснення цієї діяльності, конк'ютури інвестиційної діяльності підприємства і забезпеченні вибору найефективніших шляхів їх досягнення.	Т.В. Майорова [5]
6	Інвестиційна стратегія полягає у формуванні системи довготермінових завдань інвестиційної діяльності підприємства і забезпеченні вибору найефективніших шляхів їх удосконалення.	Н.П. Мешко, Є.О. Солонська [6]
7	Інвестиційна стратегія – система довгострокових цілей інвестиційної діяльності і набір найефективніших шляхів їхнього досягнення.	А.В. Череп [7]

На нашу думку, інвестиційна стратегія являє собою систему довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства у відповідності до завдань його розвитку та інвестиційної ідеології, а також вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення.

Процес формування інвестиційної стратегії передбачає виділення об'єктів стратегічного управління організації. Такими об'єктами є інвестиційна діяльність підприємства загалом, стратегічні зони господарювання та інвестиційні проекти. Під стратегічною зоною господарювання розуміють самостійний господарський сегмент підприємства, який здійснює свою діяльність у суміжних галузях, об'єднаних загальним попитом або спільністю використовуваної сировини, технологій [12].

Інвестиційний проект - це сукупність поєднаних в одне ціле намірів і практичних дій з метою здійснення інвестиційних вкладень, з метою забезпечення визначених конкретних фінансових, економічних, виробничих та соціальних заходів з метою отримання прибутку. Замовником інвестиційного проекту є суб'єкт інвестиційної діяльності (юридична або фізична особа), який має фінансові кошти й за вимогою підприємця надає поручительство про свою платоспроможність. Отже, замовником може бути держава, мі-

ністерство, відомство, корпорація, асоціація, об'єднання, підприємство, установа або приватна особа.

Стратегія розвитку підприємства орієнтована не тільки на внутрішнє інвестування, а й залучення зовнішніх інвестицій (держави, кредитних організацій, приватних структур). Передумовами формування інвестиційної стратегії підприємств є:

– чітко сформульована і обґрунтована генеральна мета – корпоративна місія підприємства за конкретними напрямками діяльності та розвитку;

– задовільна структура балансу, а також достатній рівень фінансової стійкості;

– можливість розвитку сільськогосподарського виробництва за рахунок залучення на цілі розвитку як зовнішніх, так і власних джерел інвестицій [10].

Інструменти інвестиційної діяльності підприємства можна розмежувати на фінансові та не фінансові. Фінансові інструменти охоплюють банківське кредитування, лізинг, власні кошти підприємства і грошові кошти інвесторів. До не фінансових належать технологічні, організаційні і управлінські.

Процес формування інвестиційної стратегії сільськогосподарських підприємств показано у вигляді схеми на рис. 1.

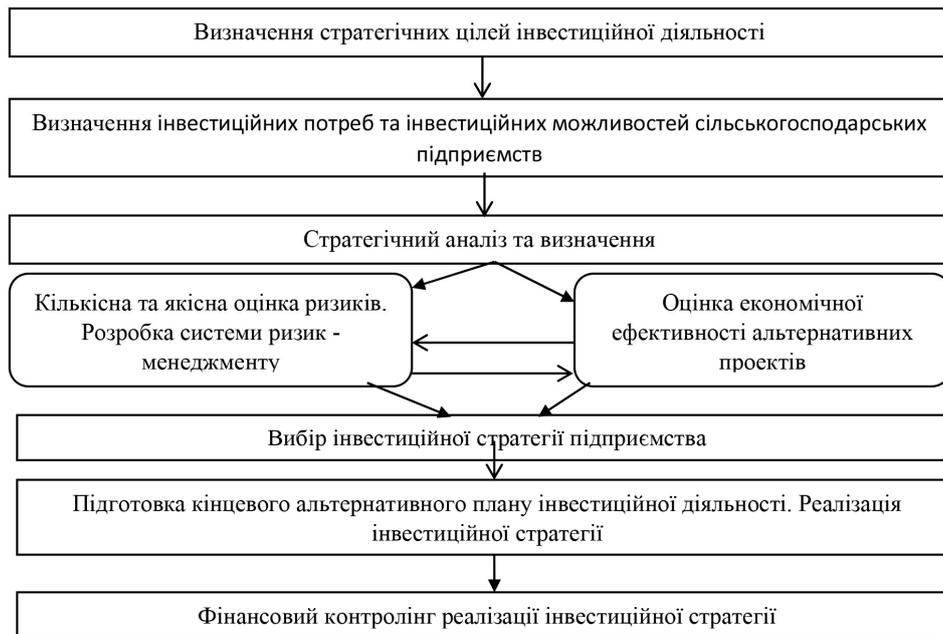

Рис. 1. Схема інвестиційної стратегії розвитку сільськогосподарських підприємств

Основними етапами формування інвестиційної стратегії є:

1. Визначення мети інвестиційної стратегії. Найважливішим етапом формування інвестиційної стратегії підприємства є етап визначення мети. Виходячи з положення підприємства на ринку, внутрішньої структури його організації, наявних ресурсів, вище керівництво підприємства формує його місію. У неї можуть включатися загальні принципи ведення бізнесу, відносини між керівництвом і працівниками, побудова соціальної схеми взаємин всередині підприємства, потреби підприємства, досягнення високої прибутковості і більш високого становища на ринку продукції, що випускається.

2. Стратегічний аналіз діяльності підприємства (SWOT-аналіз, метод фін аналізу, модель Дюпона, експертний, матричний). Стратегічним аналізом є процес визначення критично важливих ключових понять зовнішнього і внутрішнього середовищ, які можуть вплинути на здатність підприємства досягати своїх цілей як у коротко-, так і довгостроковій перспективі [11].

3. Аналіз фінансового стану який являє собою комплекс дій для вивчення й аналізу результатів фінансово-господарської діяльності організації, підприємств, фірм з метою визначення ступеня ефективності використання основних фондів і оборотних коштів для реалізації програм (статутних завдань) організації, установ, виявлення можливих недоліків, порушень, невикористаних резервів підвищення результативності діяльності [12].

4. Обґрунтування вибору джерел фінансування (за критеріями вартості капіталу і оптимізації структури капіталу). В якості джерела інвестування можуть бути не тільки довгострокові кредити а й короткострокові позики, які можна розділити на: придбання власних активів; поповнення і приріст запасів [10]. Залучення кредитних коштів має принести нам прибуток у майбутньому. Прибуток може бути розподілений на погашення короткострокових зобов'язань та своєчасні ко-

роткострокові зобов'язання; на придбання основних засобів та необоротних активів; поточне виробництво (посів земельних площ, виробництво продуктів реалізації).

У виборі джерел фінансування необхідно враховувати ефект зростання фінансового важеля підприємства, тобто збільшення рентабельності активів над ставкою відсотків з інвестиції. Це є головною умовою про ефективність та можливість інвестицій на всіх її етапах. Тому нам потрібно розглянути максимізацію даного критерію [4].

5. Оцінка альтернатив інвестиційної стратегії на основі порівняльного аналізу і оцінки ризиків. Критерієм оптимізації інвестиційної стратегії в операційній діяльності сільськогосподарського підприємства є допустимі параметри інвестиційної стратегії з точки зору забезпечення фінансової стійкості та ліквідності балансу сільськогосподарського підприємства. Якщо на етапі вибору інвестиційної стратегії не передбачено продажу (зменшення) оборотних активів, розмір кредиторської заборгованості не повинен перевищувати очікуваного від інвестиційної стратегії нерозподіленого прибутку. Також величина погашення не може перевищувати накопичених протягом майбутнього періоду сум короткострокових позик та кредитів. За дотримання основних балансових пропорцій сталого без кризового розвитку має забезпечитися за рахунок не перевищення важко реалізованих необоротних активів над капіталом і резервом [10].

6. Розробка стратегічного плану інвестиційної діяльності (коротко використовуються методи бюджетування, програмно-цільовий).

7. Фінансовий контролінг ефективності реалізації стратегії.

Ефективна реалізація інвестиційної стратегії сприятиме відтворенню капіталу та забезпеченню сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. Оцінка ефективності інвестиційної стратегії підприємства здійснюється шляхом порівняння результатів його діяль-

ності з цілями. Сама оцінка виступає як механізм зворотного зв'язку для коректування стратегії. Фінансовий контролінг ефективності інвестиційної стратегії підприємства передбачає: порівняльний аналіз інвестиційних ресурсів і внутрішніх можливостей підприємства; оцінка допустимого ступеню інвестиційного ризику; оцінка результативності інвестиційної стратегії.

ВИСНОВКИ

Інвестиційна стратегія являє собою систему довгострокових цілей інвестиційної діяльності підприємства, що визначаються загальними завданнями його розвитку та інвестиційної ідеологією, а також вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення. Ефективна реалізація інвестиційної стратегії є одним з вирішальних факторів забезпечення конкурентоспроможності і сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. Формуванню інвестиційної стратегії передують аналіз зовнішнього середовища, внутрішнього фінансового потенціалу та можливостей залучення інвестиційних ресурсів.

Список використаних джерел

1. Федоренко В.Г. *Інвестиційний менеджмент: навч. посіб.* К.: МАУП, 1999. 184 с.
2. Бланк И.А. *Инвестиционный менеджмент: учеб. курс.* К.: Эльга-Н, 2001. 448 с.
3. Козаченко Г.В. *Управління інвестиціями на підприємстві.* К.: Лібра, 2004. 368 с.
4. Федоренко В.Г., Гойко А.Ф. *Инвестознавство: підруч.* К.: МАУП, 2000. 408 с.
5. Майорова Т.В. *Інвестиційна діяльність: навч. посіб.* К.: ЦУЛ, 2003. 376 с.
6. Мешко Н.П., Солонська Є.О. *Інвестиційна складова стратегії розвитку підприємств в умовах кризи.* URL: http://www.confcontact.com/2009new/5-me_sol.htm
7. Череп А.В. *Инвестознавство: підруч.* К.: Кондор, 2006. 398 с.
8. Кобушко І.М. *Моделювання попиту на інвестиційному ринку на основі застосування економетричних методів. Актуальні проблеми економіки, 2012. № 7. С. 217-229.*
9. Демьяненко С., Бутко В. *Стратегия адаптации аграрных предприятий Украины к глобальным изменениям климата. Экономика Украины. 2012. № 6. С. 66-72.*
10. Домаскіна М.А., Гурський В.П. *Моделювання інвестиційної стратегії сільськогосподарських підприємств. Вісник аграрної науки Причорномор'я.-2017. Вип. 4. С. 52-61.*
11. Норт Д. *Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / пер. с англ. І. Дзюб. К.: Основи, 2000. 200 с.*
12. Бочаров В.В. *Инвестиционный менеджмент. СПб.: Питер, 2000. 160 с.*

References

1. Fedorenko V.H. *Investment management: tutorial.* Kyiv: MAUP, 1999. 184 p. (in Ukrainian)
2. Blank I.A. *Investment management: tutorial. Course.* Kyiv: Elga-H, 2001. 448 p. (in Russian)
3. Kozachenko H.V. *Investment management at the enterprise.* Kyiv: Libra, 2004. 368 p. (in Ukrainian)
4. Fedorenko V.H., Hoiko A.F. *Investment science: textbook.* Kyiv: MAUP, 2000. 408 p. (in Ukrainian)
5. Maiorova T.V. *Investment activity: tutorial.* Kyiv: TsUL, 2003. 376 p. (in Ukrainian)
6. Meshko N.P., Solonska E.A. *Investment component of enterprise development strategy in a crisis.* URL: http://www.confcontact.com/2009new/5-me_sol.htm (in Ukrainian)
7. Cherep A.V. *Investment science: textbook.* Kyiv: Kondor, 2006. 398 p. (in Ukrainian)
8. Kobushko I.M. *Modeling the demand in the investment market based on the application of econometric methods. Actual problems of economy, 2012. № 7. pp. 217-229. (in Ukrainian)*
9. Demyanenko S., Butko V. *Strategy of adaptation of agrarian enterprises of Ukraine to global climate change. Economy of Ukraine. 2012. № 6. pp. 66-72. (in Russian)*
10. Domaskina M.A., Hurskyi V.P. *Modeling agricultural investment strategy. Bulletin of the Agrarian Science of the Black Sea.-2017. Issue 4. pp. 52-61 (in Ukrainian)*
11. Nort D. *Institutions, institutional change and the functioning of the economy / trans. from English. I. Dziub. Kyiv: Fundamentals, 2000. 200 p. (in America)*
12. Bocharov V.V. *Investment Management. Saint Petersburg: Piter, 2000. 160 p. (in Russian)*